

כתב „העולם הזה” מדווח

נחמקרת

במכונת האמת!

שלל ברגים, כפתורים, שעונים, קפיצים וצינוריות דקות הם המראה המתגלה לעיני הנחקר, בשעה שהוא יושב ליד שולחן מכונת האמת. בשעת החקירה נמלט מימין פרט הנור המשובך, שעליו רושמות שלוש מחטים את תנודות הנחקר. את השאלות רושם החוקר על גבי הפרט הנע לאיטו, תוך כדי חקירה. השליטה במכונה דורשת מומחיות רבה.

מה יקרה אם מפעילי מכונת האמת יוצמדו פעם למכונה ויחקרו בעזרתה אם מכונת האמת אמנם מגלה את האמת?

שאלה זו עלתה, מן הכתב, לא פעם בלכם של חקוראים, כאשר שמעו על מקומה של מכונת האמת במערכת החקירות של משטרת ישראל ושרותי הבטחון בארץ. לא פעם עורר שימוש זה ויכוחים סוערים, ביחוד בשניסו להפעיל את המכונה בפרשות פוליטיות. בפרשות אחרות, מלילות גרידא, עורר השימוש במכונה לעיתים קרובות סקרנות ספקנית. לאחרונה עלתה שוב המכונה לכותרות העיתונים, כאשר עזרה לשחרורם של כל בני משפחת סלומון, מלבד אחר, שנעצרו אחרי הרצח של אביגיל סלומון בגבעתי-ברנר. השבוע שוב הופנה השוד ברצח למכונת האמת לפי בקשתו התקיפה. היה זה אברהם חפון הצעיר, שנחשד על-ידי המשטרה ברצח היהלומן זרח פלוק, לפני בשלושה חודשים.

בעולם נחלקות הדעות על יעילותה של המכונה, אך בדרך כלל מאשרים רוב המומחים כי המכונה יכולה להיות לעזר. הטענה שבגללה אין היא מתקבלת כהוכחה כמעט בשום בית-משפט בעולם, נעוצה בנקודה אחת. נקודה עיקרית זו: מימצאי המכונה עצמה הם רק חומר-גלם בידי מפעיל המכונה. המפעיל עצמו, שלא תיתכן עליו שום ביקורת יעילה, קובע את התוצאות. הגורמים לכך נתגלו בהרחבה על-ידי „העולם הזה” (1054).

כדי לעמוד על כושרה של המכונה, מעלותיה ומיגבלותיה, הציעה מער-כת „העולם הזה” למטה הארצי של המשטרה לאפשר לאחד מכתביה לעבור חקירה במכונת האמת. המערכת מודה למטה הארצי על הסכמתו לכך. להלן הדו"ח האישי של כתב „העולם הזה” אבנר פרי (בתצלום מימין, בשעת החקירה), על חקירה זו, בה הוכיחה המכונה יעילות רבה.

— מאת אבנר פרי —

המכונה, יכול הנחקר לראות בקלות. אולם את הקשר בין המחט האמצעית לבין גופו אין הוא מסוגל למצוא. אולם בכורסה והכנסתי את כפית הידיים למעין אויקים, שהיו קבועים על הכסא עצמו. מתחת לכפות הידיים נמצאו שתי פחיות בולטות ועגולות. שצמדו הישב אל מר-כזה של כף היד. כל שינוי בהוצעה של כפות הידיים מועבר על-ידי שתי הפחיות, באמצעות חוט המוליך אל המכונה.

בניישי הידק את החבק לזרועי והצמיד מסביב לחוי צינור גומי רך. הוא בדק את כל הכפי-תורים שלפניו, והגיע את המכונה לנסיון. המח-טים היו קבועות במקומן. במכונה הרושמת נע כמו נחש סרט גייר מיוחד, משרוטט במשבצות.

התרגשות של חקי-משפט

שמתי לב שהמחטים אינן נעות עדיין, וההבר נראה לי משונה. לא הובאתי אמנם לבדיקה כדי להוכיח אשמת-רצח, אך בכל-זאת התרגשתי לא מעט למראה המכונה המסתורית הזאת. ניסיתי לומר משהו, ובאותו רגע הפעיל החוקר את הכתור שלפניו, ושלוש המחטים פתחו במחול עדין לרוחבו של סרט הנייר, שיצא בפיתולים מתוך המכונה. המחטים, אם הן מופי-עלות, נעות תמיד מלמעלה למטה וקצוותיהן, העשויות כמו קצה העט הכדורי, משאירות פס של דיו על גבי הנייר.

אחרי שכיחן את שלוש המחטים על גבי סרט-הנייר הנע, הפסיק בניישי את שתיקתו, ו-הסביר לי שכעת מתחיל החלק העדין ביותר של תפקידו. האדם הבא להיחקר במכונה הוא בדרך-כלל נפחד ועצבני, גם אם הוא חף מכל פשע. החשש שמא עלולה המכונה לטעות, מביא את האדם לידי התרגשות עצומה. מתפקידו של ה-חוקר להסביר לנחקר, שבא להיחקר מרצונו וה-טוב, מה הוא עומד לבצע, ורק כאשר הוא נוכח כי האיש נרגע פחות או יותר, הוא מתחיל בחקירה.

האובייקט הנוח ביותר לבדיקה הוא האדם הבריא בגופו ובנפשו. לפני החקירה דורש בן-ישי לתת לנחקר מנוחה מוחלטת של יממה אחת לפחות. לא לחקור אותו ולהניח לו לנפשו. אין זאת אומרת שאי-אפשר לחקור אדם שאינו בריא, או שהוא מתרגש במיוחד. התרגשותו של אדם כזה בשעת החקירה מספיקה לשינוי תגור-כות המחטים.

חלוק לבן לחוקר

בניישי הוציא מתוך מגרה בשולחן קל-פים אחדים, שהיו מסומנים במספרים. כל קלף במספר אחר. הוא הגיש לי את כל הקל-פים, צייה לבחור אחד מהם, מבלי שהוא יראה איזה מהם בחרתי. הוצאתי אחד מן הקלפים והחזרתי אותו לחפיסה. הנחתי את הקלפים ב-צד, ובניישי אמר לי לשבת בשקט מוחלט. לא לזוז ולא להוציא הגה. הראש חייב להיות מופי-נה לחזית, והמכונה תמצא לצינור של הנחקר. החוקר לבש חלוק לבן. שאלתי אותו אם זה כדי להפחיד, והוא חיך והגיש שוב, שיותר מכל דבר אחר חשוב לו שהאיש לא יהיה נפחד. „אני לובש את החלוק רק כדי שהדיו, המותז לפעמים מהמכונה, לא ילכלך את הבגדים.” פניתי לחזית והוא לחץ על אחד הכפתורים שלפניו, והמכונה החלה להשפיץ את המומחים השקט של המחטים, הנעות הלוחך ושוב. האם בחרת בקלף 112? שאל בניישי. „לא.” ענית. המכונה המשיכה להשמיץ את אותו הקול, ללא שינוי. הוא התבונן בה במבט חורר, עמד במ-

ישבתי צמוד לכורסה הרכה, מחוסר יכולת להתרומם או לזוז. מן העבר השני של השול-חן עמד לו, בשקט מוחלט, קצין המשטרה ה-גינדי עקיבא בניישי, לחץ בידו על מפרח קטן עשוי גומי. החבק לבדיקת לחצי-הדם, שהיה מחו-בר לזרועי הימנית, הלך והתהדק. „די, די,” קראתי לעברו של בניישי. „למה לא אמרת לי שזה כואב?” הקצין לא נע ממקומו, אמר בשקט אך בתוקף: „לא לזוז. אחת מקלקל את הכל.” לא היצאתי הגה יותר. לא היתה לי כל סיבה לקלקל את הבדיקה. שאני עצמי ביקשתי לערוך. רבע שעה קודם לכן נכנסתי בעקבות קצין-המשטרה. האחראי על הפעלת מכונת האמת, ב-כניסה אפולונית. על הדלת היה נעוץ פתק סתום: פול-גרף, ע. בניישי. נא לא לדפוק, לצלצל וזחכות. „האם הצלצול מפריע לך פחות מן ה-דפיקה בדלת?” שאלתי את החוקר. „אין זה צל-צול רגיל. כשמישהו מצלצל, נדלקת מנורה אדור-מה מעל שולחני, והנבדק אינו שומע ואינו מופרע.”

נכנסנו לקודש-הקודשים. החור היה ריק לגמ-רי, מלבד שולחן גדול שעמד במרכזו. ההבדל בינו לבין כל שולחן אחר הוא בכך שהראשון היה עשוי כמעט כולו מתכת מבהיקה. רגלי השולחן לא נראה, והוא ניצב אטום מכל הצד-דים, כמו קופסה גדולה. מלבדו היו בחור שני פריטים נוספים. לפני השולחן ניצבה כורסה רכה ומרופדת ומאחוריו כסא נוסף.

שלוש מחטים ברבי-רושם

יבכך, זהו הפול-גרף. הכריו הגינדי דבר הרבה יותר מוזעזע. המכונה אינה מסוגלת לזעזע אפילו אדם נורמלי, אמרתי לבניישי. הקצין נפגע ממש מהערת. „לזעזע?” אמר, „ה-כונה שלנו היא ההיפך-הגמור, מאשר לנסות ולזעזע את האדם הנחקר. אדם מוזעזע אי-אפשר בכלל לבדוק במכונה, כיון שהתגובות שנו הן לא טבעיות במקרה זה, משתנות בכל שניה. אי אפשר בכלל לקבל שום תוצאה, שממנה ניתן יהיה ללמוד משהו.”

„שב בבקשה בכורסה הרכה הזאת.” ציחה בן-ישי. ישבתי בה, והודיתי מיד כי לפחות הכור-סה אינה מהתה אמצעי-לחץ כלשהו. להיפך, היא מאפשרת ישיבה נוחה ורגיעה מוחלטת. החוקר ניצב מעברו השני של השולחן, ליד לוח המכשירים שלו. התבוננתי במכשיר. הפולי-גרף נקרא בשם זה בגלל מבהו. פול-גרף פירר שו רבי-רושם (פולי=רב, גרף=רושם) כלומר, מכשיר הרושם כמה דברים שונים. על גבי טבלה שבמרכזו השולחן נמצאים כפתורים ובר-גים, שלכל אחד מהם תפקיד צדדי — כמו שית-רור לחצי-האוויר או הזנה מלאכותית של המח-טים הרושמות.

המחטים הרושמות הן החלק החשוב ביותר במכונה. שלוש המחטים רושמות על גליל נייר נע את תגובות הנחקר. תגובות אלה מפוענחות לאחר מכן על-ידי החוקר. המחט העליונה, המח-רת בחוט אל צינור-גומי הנקשר אל חזה הנח-קר, רושמת כל תנודה שחלה בסדירות הנשימה. למטה מתנועעת בשעת החקירה מחט שניה, דו-מה בדיוק למחט העליונה, ומחוברת אל הזרוע באמצעות חבק רפואי רגיל לבדיקת לחץ-דם. מחט זו רושמת את שינויי לחץ הדם.

בין שתי המחטים הללו קבועה מחט נוספת, שהיא כולן הרגישה מכולן, ולכן גם הקובעת יותר מכולן בשעה שניגשים לפענת את הרישור-מים. את החוטים המוליכים מרועו וזוהו אל

קדמו
בחר
ססתי
לה
לא
במיו
תי
כפי
ת.
אטו
סרט
ושאל
פיה
אחרי
ששי
ב
השני
לה.
הראש
כפתו
התהו
7.
אין
צינור
הריש
את
כריש
דה
הידית
תו
בין
ק
מ
זע
השא
במספ
שיקר
שינוי
עלתה
רגיש
עקמו
הקטנ
הלח
נית
כש
יש
5.
קיבו
היה
אם
הסביו
הודה
בהרב
בש
סדירו
ראשו
65.
העומ
ששי